

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Böteborgska Magazine.

Torsdagen, den 26 Junii 1766.

Föresättning om Jubel- och Sabbath's året.

Widare, som en lagstiftares mening icke är, at när många, eller de fleste, eller alle underfåtare sig emot Gud förfyndat, hwilket oftast händer, de samme då föla af hunger till spillo gifwas, eller landsflyktige blifwa; så lär man ej få påbereda Moses at hafwa ment, uti sin 3 Bok, 25 Cap. 20, 22 vers. at i hwart sätte år, då jorden war wäl matt bleswen, skulle årswårten ej allenast orwanligen fördökas, utan ock stoppa det nästföljande lediga årets behof: ty han fordrar i de föregående 18 och 19 versar, at de, til åmjutande af sådant löste, ej skulle öfwerträda Guds lagar; et betingande, knapt lättare för dem då, än för oss nu, at uppfylla. De hade alltså naturligt wis at ständigt befara följden af sin öwårdighet. Människo-hjertat är desutan ilakt nog at icke gerna tro det, man ej kan taga på med händerne: och huru är det med många werldens trålar ibland oss? låta de Frelsarens röst: **Sörjer icke för morgondagen:** wara gällande hos sig? så at de ju icke ändå, fulle af twifwelsmål emot Skaparens godhet för hans creatur, föreställa sig sina nöd-roster såsom wida tyngre i wigtstälten, än sina öfwerräknade inkomster utaf all sin idoghet. Måne wäl många bland det folk, för hwilket Moses här stiftade lag, hade bättre sinnes art at tro hans tillsägelse om det sätte årets så önniga wårt, utan at genom egen hushollning sig om tillgång försakra?

Detta såg en årjaren Moses förut. Och häraf wil ej wara swårt at ledas in på den betraktelsen, at Moses utan twifwel welat öförmärkt, med denna inrättning af Jubel- och Sabbath's-år, sätta alswarsama tankar i sit folk och wäcka dem, til at såsom tänkande människo drifwa landets förfel i sin högd, men at desimellan icke förflösa Guds gåwor onödigt wis, utan at gömma alla år något ihop af hwad sparas kunde, för at altid hafwa förråd när det gället. Kanste något dylikt ej wore aldeles omögeligt i redan inrättade storer flerstädes, men lättast war at befrämja sådant i en stat, som nu skulle inrättas och bestå af återbrukare, där hwar hade sit eget stycke jord, och om

han ej hade låglige at bruka det sjelf, skulle kunna bort-arrendera det samma
emot wissa perfbete-räntor.

At land-kötseln hos Israeliterna werfeligen frigte långt, kan nog Konjas af
det som Herr Maundrell anfört, såsom ähna wiine, en öfwerflöd af höga
myrar ut med bergen; som fordonidags i deras land underhöllt den upförda
ämullen och bidragit til jämna fålt ofwarpå, så at jorden och des sakt ej måtte
fritt löpa ned uti dällden. Jag har ock af trovärdig hand, at något öfblit
sker med Sweisersta bergen, och at de således göras tjenlige för plögen. I
China där berg äro många, skal det samma i agt tagas kanske öfwer alt.
Utan påminnelse löser i slika rörelser ej endast folkriktighet, utan ock en treflig
husholls- ande och uträkning på den minste jord-lapp.

Idoghet är en kär och priswärd egenkap, men söga gagnande, om den ej
ätföljes af sparsamhet, den äbla konsten at estertänksamt minska sina behof,
utan at förnedra sig til karghet. Hwad nytta därav, at odla både berg och
dalar, men ej lägga något affides ärligen, både til motwårn emot miswårn-
år, och för at bereda sig til et förestående stunde år? Man lærer ofta at göra
godt, utaf nödwändighet, nästan för än af Öfwerhetens ansvarliga befallnin-
gar eller kärliga föreställningar, tildes det faller en lätt med tiden, at finna
sjelf nöge däruti, liksom af en sedwånjo-lag, ty man märker efterhand sin go-
da wåkning därwid. Ifrån en sådan syn-punkt war det wänteligt för Moses,
at hans folk worde, för deras egen nyttae full, göra en ärlig upplaga i
sina wisthus. Fördenfull och emedan hwar och en förmodas göina bäst sjelf
det han äger, så at det hwarken untnar, eller genom ohyror lider någon sär-
deles afgång; så förebygde Moses indirecte för sit folk den dubla olågenheten,
at tiltränga 1) allmänna förråds-hus, och 2) en hop speculerande spannemåls-
handlare. Bland hwilka de förre, om de i nog myckenhet skola, för lidrigt
pris, förse landsorterne med lifsmedel på wif och owif tid, sätta Paffkamaren
i förlågenhet medelst otroliga, frugelöst stillastående, capitaler til bygnader,
betjening, med mera, som ej kan så noga anföras: och hwad de senare wid-
rörer, så ehuruwäl desse äro ounbärlige i et land, där återbruk ut agt låtes,
eller ingen besparing förwaras i private husholl; doch som desses, jag me-
nar lifwål ej alle desses, patriotisme torde bestå däruti, at lägga wål in, när
priset är lågt, och sälja fram i tiden med omättelig stegring, hwarigenom
mången kommer at swida, och de sjelfwe, fast kanske stundom obilligt nog,
komma at beläggas med det förhateliga namnet, som jag icke wil minnas: så
är het försigtigast at ej falla i sådanes händer, och de tråda närmast inuti
Moses affigt, som ej wilja genom eget förwållande inleda fömlige sine med-
borgare

borgare uti den frestelsen, at suga, som det heter, andras blod och wa sig åt allmänt hat. Här af följer, at Moses ännu mycket mer wetat aswärja för sit folk den nödvändighet, at tränga til utländske männis barmhertighet med lifsmidelsens afkötande, hwilket skulle draga landet än wärre på sigder.

Wi finna lätt, at inrättningen med Sabbaths och Jubel är låt sig be-
qwämligen i en republik verkställa, där ränta af nödträngde landsmän för
utlånte penningar ej hade rum*, och den som war i stånd at låw göra, hade
sin säkerhet i Skuldenärens fasta ägendom, den han fick hantera på bästa wis
såsom sin ägendom efter låne-summans storlek, til des den, när basunerne ut-
bläst Jubel-året öfwer landet, åter hemfalla skulle til rätt ägaren; på det
ingen Israelitisk familie måtte aldeles råka i lågerwall och til hwillo gifwas för
rike inkräktare, såsom oswartil No. 21, s. 2, förmått är. I et sådant land
war bättre, at för wissa och oswissa händelsers skull uplägga ärligen sina öfwer-
blefna lifs-waror, än at stoffa sig penningar för dem den ena tiden, och åter
en annan tid nödsakas at lida brist eller köpa för olika större värde. Jag
säger: i et land kunde denna författning med Sabbaths och Jubel-ären
bestånd hafwa, där lagstiftaren gjorde söga affende på handels- och pen-
ninge-rörelser: där folkets wälfärd grundades på flitigt landbruk och et där-
med förknippadt mera naturligt än prägtigt hushållnings-sätt; egenföper
af en ogemen werkan på människors sinnen, at afholla dem ifrån många
odogder: där åtkomst til nödvändighets waror sanns hema wid döden: där
tråldom hade rum, och borgenären kunde göra sig betald af en wäglande
gåldenärs, des hustrus och barns, personliga tjänster i sit hus intil Sabbaths-
året: där lagarne systade på görligaste jämnwigt undersätare imellan, så at
ej skulle någre så kunna bliwa stinnrike, en fruganswärd omständighet för
medundersätares frihet, ty då torde allför många komma at swigta under fat-
tigdom och förtryck. Winne man ej i brådskan oräkneliga capitaler genom
idoghet wid landförsel, och genom det man förtärer lagom, sparar mycket:

2 Mos. B. 22: 14. 3 Mos. B. 25: 35 - 37. 5 Mos. B. 23: 20, 21. Fast Mo-
ses förbjuder sin menighet at borga at landsmän penningar på ränta, så föl-
jer däraf icke, at ibland oss bör det wara sak samma. När A. lånar B. penning-
gar, hwar med B. förwarmar sig en winst, til exempel, genom en handel; så
är mycket naturligt, at A. delar med B. något af samma winst. Detta är
billigt uti en handlande stat, där penningar måga ställas i rörelse: men det
wärdades icke nyttigt i sådant Israelitisk; deras republik blef ej inrättad til han-
del. Däremot wore det tyranniskt, om någon hos oss skulle fordra af låne-
garen odräglig och större ränta, än denne med all sin möda self wunnit. Det
är så groft, at selske Muhammed dundrar hisseligen på sådane omämnisfor, i
sit 2 och 3 capitel.

så blie han doch därigenom en wälbehållen och rasf inbyggare; hellsan smälter icke bort uti maklighet, wällust, tankewillor och wcklighet; ens timeliga wälsfärd smyger sig icke på flykten, och hjelpsamma händer sakna ej nöjagtiga redogörelser af honom. Korteligen at säga: Inrättningen war helsosam för hushållare i gemen där i landet, för det wissa hunde årets och omwissa miswårts-års skull; och ännu mer, i hänseende til 2 lediga år å rad, det fyratio nionde och det femtionde, bland hwilka det förre war hwart hunde Sabbaths-år, och det senare war seltwa Jubel-året †. Slutet härnäst.

† Moses i sin 3 Bok, 25 cap. 8, 9, 10 verfar, gör skilnad imellan det fyratio nionde och femtionde året, til tydeligt bewis, at Jubel-året ej inföll uti det fyratio nionde, utan fölgde därpå. Ty hwad åtskillige Uttolkare, såsom Hr. Clerc och flere, anfört, at i så måtto skulle landet hafwa legat 2 år å rad i lunda; utmärker, at Herrarne ej gifwit sig tålmod at inse Moses helsosama affigter.

Stads-Nyheter.

Inkomne äro Skepparne Andrew Ford ifrån Dysard med fyrkol, Robert Blair ifrån Dumfries med barlast, Peter Chambers ifrån Montros med dito, Widgott Stonehouse ifrån London med pachtus-gods, Thomas Brown ifrån Newcastel med barlast, John Dobs ifrån Berwik med dito, John Manfod ifrån Lough Larne med dito, William Smith ifrån Viech med dico, Håkan Ohlsson ifrån Hamburg med dito, Ralph Gibson ifrån Berwik med dito.

Små Kyrko-tidningar.

Comministern uti Landwetter, Herr Nils G. Grimbeck, är den 24 dennes, kl. 2 eftermiddagen, asleden.

Kundgörelser.

Hondels-Fiscals syssan uti Uddewalla är worden ledig, som lemnas til behagelig underrättelse för den, hwilken dartil är hugad, och om sin sticketlighet kan uppe nöjagtiga bewis hos den Wällofi. Magistraten darstades.

Ifrån Mariebergs porcelaine-fabrique är bifkommen et assorterat parit af alla-handa dagta porcellaine, och finnes til köps uti Herr Johan Schus hus wid lilla torget; äfwenledes säljes på samma ställe gröfre och finare segelduk, samt nyligen ankommen Hålsinge buldan.

Med en Skeppare från Stralsund är hit anländt en couffert och en säck med sångkläder, jämwäl et bref til Adam Giese, hwarpå föregående saker anctnadt står; men som denne Giese i staden obekant är, så annale han sig, efter denna kundgörelse, hos Gördelmakaren Carl A. Berg, på Renungsgatan, där underrättelsen öfes.

3 dag börjas målsjutningen wid Bagare-gården.